

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפין (קידושין ל.)

מערכת: 073-249-0403
m@sdaf.co.il

לנ"ג
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
גלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליון
468-469

חולין דף פ"ו. יום שב"ק פרשת ואתחנן - י"א אב תשפ"ו

דף פ"ו - ע"א

משנה, חרש שוטה וקטן:

לעניין כיסוי הדם, אם שחטו ואחרים רואים אותם - חייב לכסות. שחטו בינם לבין עצמם - לרבי מאיר: פטור מלכסות, לחכמים: מכסה מספק שמא שחטו כהוגן, ופסק רבי כרבי מאיר (בסוף).

לעניין אותו ואת בנו, אם שחטו ואחרים רואים אותם - אסור לשחוט אחריהם. שחטו בינם לבין עצמם - לרבי מאיר: מותר לשחוט אחריהם, לחכמים: אסור מספק שמא שחטו כהוגן. ואם שחט - מודים חכמים שאינו לוקה 40, ופסק רבי כרבי מאיר (בסוף).

איסור נבילה בשחיטת קטן - רבי מאיר מחייב בשחיטתם (כשאחרים אינם רואים) משום איסור נבילה משום שרוב מעשיהם מקולקלים. ואם היה רק מיעוט קטנים שמקולקלים - לא היה רבי מאיר מתיר לשחוט אחריהם משום חזקת איסור איבר מהחי ובצירוף מיעוט קטנים שאינם שוחטים כהוגן, שהרי לא אמרו כך רק לטהר ספק טומאה, ולא להתיר ספק איסור.

תינוק שנמצא לצד עיסה ובצק בידו - לחכמים: טמא העיסה, מפני שדרך תינוק להתעסק בידיו באשפה שמצוי שם שרצים, וטמא העיסה שנגע בה. לרבי מאיר: טהור העיסה, משום שרוב התינוקות מתעסקים באשפה ומיעוט אינם מתעסקים, והרי עיסה זו עומדת בחזקת טהרה - ואם כך מצרפים מיעוט התינוקות שאינם מתעסקים לחזקת טהרה בעיסה והורע הרוב.

רבי חייא בר אבא - היה חוזר על תלמודו כל שלושים יום לפני רבו רבי יוחנן.

דף פ"ו - ע"ב

משנה, שחט הרבה חיות במקום אחד - חייב רק כיסוי אחד לכולם, שנאמר 'חיה' ומשמע בין מרובה ובין מועט. שחט הרבה עופות במקום אחד - חייב רק כיסוי אחד לכולם, שנאמר 'עוף' ומשמע בין מרובה ובין מועט. שחט חיה ועוף במקום אחד - לחכמים: רק כיסוי אחד לכולם. לרבי יהודה: אם שחט חיה יכסה, וישחוט אחר כך את העוף, שנאמר 'חיה או עוף'. ולחכמים: 'או' בא לחלק, שלא תאמר שצריך כיסוי רק אם שחט שניהם. ורבי יהודה: למד לחלק מהנאמר 'דמו'. ולחכמים: 'דמו' משמע של הרבה, שנאמר 'כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא'.

האומר באמצע סעודה הבא כוס יין לברך עליו ברכת המזון - נאסר עליו לשתות יין עד שיברך לפניו בורא פרי הגפן ואין שתיית היין מצטרפת להמשך סעודה ראשונה. ומודה רבי יהודה שאינו צריך לברך בשחיטת העוף לאחר כיסוי דם חיה - ואינו דומה להאומר 'הב ליברית' ורוצה לשתות יין שחייב בברכה לפניו, שהרי הפסיק בשתייה שאינו יכול לשתות ולברך ביחד, אבל כאן יכול לשחוט ביד אחת ולכסות בשני.

חולין דף פ"ו. יום א' פרשת עקב - י"ב אב תשפ"ו

דף פ"ו - ע"א

יום זה הוקדש לעילוי נשמת הבחור החשוב אברהם בנימין בייש כ"ז ול
בן יבלחט"א הרה"ג ישראל אריה ה"ו
נלכ"ע י"ב אב תשס"ו
ת"צ ב' ה'

משנה, 'ושפך וכסה' - א. ללמד, מי ששפך - הוא מכסה, ב. ללמד, במה ששפך בו יכסה - שלא יכסה ברגל כדי שלא יהא מצות בזווית עליו. 'ואומר לבני ישראל' - ללמד אזהרה לכל בני ישראל לרואה דם שחיטה בלי כיסוי שחייב לכסות.

החוטף מצוה מחבירי: בכיסוי הדם - השוחט ובא חבירו וכיסה הדם, חייב ליתן לו 10 זהובים עבור שכר ברכה. בברכת המזון - שיש 4 ברכות, צריך לשלם 40 זהובים. מעשה בצדוקי שאמר לרבי מי יצטרך הרים לא ברא רוח ומי שברא רוח לא יצר הרים, שנאמר 'כי הנה יוצר הרים ובורא רוח', הראה לו סוף הכתוב 'ה' צבאות שמו', ביקש שימתין לו 3 יום ולא מצא תשובה ונפל מהגג ומת. ובא אחד והודיע לרבי, והזמין רבי לסעודה, לאחר הסעודה אמר לו כוס של ברכה אתה שותה או 40 זהובים אתה נוטל? אמר לו כוס של ברכה אני שותה, יצאה בת קול ואמרה כוס של ברכה שווה 40 זהובים.

כיסה והתגלה - פטור מלכסות עוד, ואינו דומה לאבידה שנאמר 'השב' ללמד גם 100 פעמים, שכבסו הדם נאמר מיעוט 'וכסהו'. כיסה הרוח - אם לא חזר ונתגלה, פטור מלכסות. אם חזר ונתגלה - חייב לכסות, שאין דיחוי אצל מצוות. שחט ונבלע הדם בקרקע - אם רישומו ניכר חייב לכסות.

דף פ"ו - ע"ב

משנה, אם שנתערב במים - אם יש בו מראית דם חייב לכסות, בין שנפל דם לבין שנפל מים דם, ואין אומרים שנתבטל כיון שאין דיחוי אצל מצוות. נתערב ביין - רואים אותו כאילו הוא מים. נתערב בדם בהמה או בדם הקזה של חיה - לתנא קמא: רואים אותו כאילו הם מים. לרבי יהודה: אין דם מבטל דם, וגם אם דם החיה מונח ברוב דם בהמה אין דם החיה בטל וחייב בכיסוי.

דם הניתז מזה שעל הסכין - חייב בכיסוי. ופירש רבי יהודה כשאין שם עוד דם, אבל יש שם עוד דם פטור מכיסוי.

דם קדשים: אם נתערב במים, אם יש בו מראית דם - כשר לזריקה. אם נתערב ביין, רואים אותו כמים. אם נתערב בדם בהמה או חיה, לתנא קמא: רואים אותו כמים, לרבי יהודה: אין דם מבטל דם. וכל זה אם נפל מים לדם, אבל אם נפל דם למים - הרי זה נתבטל.

מראה דם אדום: א. מכפר, ב. חייב בכיסוי, ג. מכשיר, י"מ: באופן שמי ששמים נתערבו מאלהים בדם, שאין המים מכשירים משום שלא חשב עליהם, ובכל זאת אם יש בהם מראית דם

מכשירים משום דם. וי"מ: באלו המים שהם מן הדם שכנקרש, ואם יש בו מראית דם - מכשיר, ואם לא - אינו מכשיר. והאוכל ממנו עונשו בכרת אם יש בו כזית דם גמור. וכן מטמא באוהל - אם יש בו רביעית דם גמור.

חולין דף פ"ח. יום ב' פרשת עקב - י"ג אב תשפ"ו

דף פ"ח - ע"א

משקה היוצא ממת - טהור, ולא גזרו חכמים עליהם טומאה משום שבדלים אנשים ממת. דם היוצא ממת ומראה אדמומית במת - טמא שנאמר 'על נפש מת', ומטמא באוהל.

משקה היוצא מטבול יום - הרי הם כמשקים שנוגע בהם שאינם מטמאים. משקה היוצא משאר הטמאים, בין מטומאה קלה כשרץ, ובין לטומאה חמורה כזב, גזרו עליהם חכמים טומאה ודינם כמשקה הנוגע בהם שהם ראשון לטומאה, משום שאנשים אינם בדלים מזב, יש משקים שדינם כאב הטומאה - והם מעינות הזב, א. זוב, ב. רוק, ג. מימי רגליו, ושכבת זרע של כל אדם.

שנינו במשנה, דם הניתז/המונח על הסכין/ צוואר בית השחיטה - חייב בכיסוי שנאמר 'וכסהו'. א. לחכמים: גם אם יש דם חוץ מזה, שדורשים 'דמו' כל דמו. ב. לרבי יהודה: חייב בכיסוי רק בזמן שאין שם דם רק זה, אבל אם יש שם דם אחר - פטור, שדורש 'דמו' גם מקצת דמו. ג. לרובן שמעון בן גמליאל: חייבים בכיסוי רק אם לא כיסה דם הנפש, אבל אם כיסה דם הנפש - פטור, שדורש 'דמו' דם המיוחד.

משנה, כיסוי הדם: בזבל הדק/ בחול הדק/ בסיד/ בחרסית/ בלבנה ובמגופה שכתש. אבל לא מכסים - בזבל הגס/ בחול הגס/ בלבנה ובמגופה שלא כתש, ולא יכפה עליו כלי. רבן שמעון בן גמליאל מפרש שמכסים רק בדבר שמגדל בו צמחים, ולא מכסים בדבר שאינו מגדל צמחים.

חול דם שאינו צריך היוצר לשחקו כלל - מכסים בו. חול גס שצריך היוצר לשחקו - אין מכסים בו. נפרך ביד - ללשון ראשון: מותר, ללשון שני: אסור.

דף פ"ח - ע"ב

כיסוי באבנים או כפיה בכלי - אינו כיסוי שנאמר 'בעפר'.

'וכסהו' ללמד שמכסים בזבל הדק/ חול הדק/ שחיקת אבנים וחרסית/ נעורת פשתן דקה/ נסורת של נגרים דקה/ וסיד/ וחרסית/ לבנה ומגופה ששחק/ פחמים כתושים/ כחול/ עפר שמנקרים מאבני ריחיים/ זרניך. 'בעפר' ללמד שאין מכסים בזבל הגס/ חול הגס/ שחיקת כלי מתכות/ ולבנה ומגופה שלא שחק/ קמח/ סובין/ מורסן. ומה ראת לרבות אלו ולהוציא אלו? מרבה אני אלו שהם מין עפר שמגדלים בו צמחים, ומוציא אני אלו שאינם מין עפר ואינם מגדלים צמחים.

'וכסהו בעפר': אין אומרים 'וכסהו' - כלל 'עפר' - פרט, ואם כך הוא כלל ופרט שאין בכלל אלא מה שבפרט ומכסה רק בעפר, משום שהוא כלל שצריך לפרט, ואין דנים אותו בכלל ופרט. כיסוי הדם בארץ מליחה - אין מכסים כיון שאין זורעים בו ומצמיח.

כיסוי הדם בשחיקת דיג - היה הולך במדבר שאינה מצמחת, ואין לו עפר לכסות, שוחק דיג זרב ומכסה, שנאמר 'ועפרות דהב לו'.

כיסוי הדם באפר - היה הולך בספינה ואין לו עפר לכסות, לבית הלל: שורף טלית ומכסה, שהרי מצינו אפר שקרוי עפר, שנאמר 'ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת'. לבית שמאי: אין מכסים רק בעפר, שאפר נקרא 'עפר שריפה', ולא עפר סתם.

חולין דף פ"ט. יום ג' פרשת עקב - י"ד אב תשפ"ו

דף פ"ט - ע"א

אמר רבא:

בשכר שאמר אברהם אבינו 'ואנכי עפר ואפר' - זכו בניו לשתי מצות, א. אפר פרה, ב. עפר סוטה. אבל עפר כסוי הדם אינו אלא הכשר מצוה, ואין הנאה במצוה זו, שהרי גם בלי כיסוי הדם היה הבשר מותר.

בשכר שאמר אברהם אבינו 'אם מחוט ועד שרוך נעל' - זכו בניו לשתי מצות, א. חוט של תכלת בציצית, ב. רצועה של תפילין.

גדול הנאמר במשה ואהרן יותר ממה שנאמר באברהם - שבאברהם נאמר 'ואנכי עפר ואפר', אבל במשה ואהרן נאמר 'ונחננו מזה'.

אין העולם מתקיים רק במשיל משה ואהרן, שנאמר 'ונחננו מזה', ונאמר 'תולה ארץ על בלימה'. 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך' - אלו תפילין שבראש.

מה נשתנה תכלת שצובעים בו ציצית? שתכלת - דומה לים, וים - לרקיע, ורקיע - לאבן ספיר, ואבן ספיר - לכסא הכבוד, שנאמר 'ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר', ונאמר 'כמראה אבן ספיר דמות כסא'.

גזל שנאכל - קשה שגם צדיקים גמורים אינם יכולים להחזיר - שנאמר 'בלעדי רק אשר אכלו הנערים'.

לא מרבכם מכל העמים חשק ה' בכם' - אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, חושקני בכם שגם בזמן שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטים עצמכם לפני, נתתי גדולה לאברהם אבינו - אמר לפני 'ואנכי עפר ואפר', נתתי גדולה למשה ואהרן - אמרו 'ונחננו מזה', נתתי גדולה לדוד - אמר 'ואנכי תולעת ולא איש', אבל עובדי כוכבים אינם כן, נתתי גדולה לנמרו - אמר הבה נבנה לנו עיר, נתתי גדולה לפרעה - אמר מי ה', נתתי גדולה לסנחריב - אמר מי בכל אלהי

הארצות וגו', נתתי גדולה לנבוכדנצר – אמר אעלה על במתי עב, נתתי גדולה לחירם מלך צור – אמר מושב אלקים ישבתי בלב ימים.

קיום העולם: א. לרבא: על משה ואהרן שאמרו 'ונחנח מזה'.

ב. לרבי אילעא: בשביל מי שכולם את עצמו בשעת מריבה – שנאמר 'תולה ארץ על בלימה'.

ג. לרבי אבהו: על מי שמשים עצמו כמי שאינו, שנאמר 'ומתחת זרועות עולם'.

מה אומנותו של אדם בעולם הזה? ישים עצמו כאלם, שנאמר 'האמנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם'. יכול גם לדברי תורה? תלמוד לומר 'צדק תדברון', יכול מגיס דעת? תלמוד לומר 'מישרים תשפטו בני אדם'.

כיסוי בעפר עיר הנדחת - לזעירי: מותר רק בעפר קרקע, משום שאינו אסור בהנאה, שנאמר 'את כל שללה תקבוצין אל תוך רחובה ושרפת', מי שאינו מחוסר רק קביצה ושריפה, יצא זה שמחוסר תלישה קביצה ושרפה, אבל בעפר שריפה ממש אין מכסים שהרי אסור בהנאה. **לרבא:** מותר לכסות גם בעפר שריפה, משום שמצוות לא ניתנו ליהנות.

שופר של עבודה זרה - לא יתקע בו, ואם תקע - לא יצא. **לולב של עבודה זרה -** לא יטול, ואם נטל - לא יצא. 'הטעם' משום שצריכים שיעור, ובעבודה זרה שעומד לשריפה הם כשרופים ואין להם שיעור.

הדרן עלך פרק כיסוי הדם	
פרק שביעי - גיד הנשה	

דף פ"ט - ע"ב

משנה, גיד הנשה: נוהג בארץ ובחוצה לארץ/ בפני הבית ושלא בפני הבית/ בחולין ובקדשים/ בבמה ובחיה/ בירך ימין ובירך שמאל/ ואינו נוהג בעוף מפני שאין לו כף. בשליל - **לתנא קמא:** נוהג בשליל, **לרבי יהודה:** אינו נוהג בשליל, וחלכו בוותר.

נאמנות טבחים בגיד הנשה - לרבי מאיר: אינם נאמנים משום שטורח הוא להם לחטט אחריו. **לחכמים:** נאמנים בגיד הנשה ובחלב.

איסור גיד הנשה בקדשים - לסובר יש בגידים בנותן טעם: חל איסור מוקדשים על איסור גיד הנשה (לסובר איסור חל על איסור). **לסובר אין בגידים בנותן טעם:** הגיד אסור רק משום גיד הנשה ולא משום מוקדשים.

ירך שהתבשל בה גיד הנשה לסובר יש בגידים בנותן טעם: אם יש בה בנותן טעם - הרי זו אסורה.

הנזיר מגולח: על נטומת כזית מהמת, ועל נפל שלם שלא נקשרו איבריו יעקב אף על פי שעדיין אין עליו כזית בשר.

חולין דף צ' יום ד' פרשת עקב - ט"ו אב תשפ"ו

יום זה לעילוי נשמת אבינו מייסד 'סיכומי דף היומי' - מחודדים

העלה רבי פינחס בן רבי גנזמן בייטש זצ"ל

דף צ' - ע"א

גיד הנשה של וולדות קדשים: לרברי האומר (ת"ק) גיד נוהג בשליל, וסובר שוולדות קדשים קדשים במעי אמם, חייב משום מוקדשים ולא משום גיד (להאומר שאין איסור חל על איסור), שהרי יצירת העובר קודם ליצירת הגיד, נמצא שאיסור מוקדשים קודם לאיסור גיד, וגם לרבי יהודה שסובר איסור גיד חל על איסור בבמה טמאה משום שנוהג בבני נח, הוא רק על איסור טמאה שהוא לאו ולא על איסור מוקדשים שיש בו חיוב כרת כגון אם אוכלו בטומאה או בפגול ונותר. ולדברי האומר וולדות קדשים הם קדושים רק בצאתם לאוויר העולם, יש בהם איסור גיד, שהרי איסור גיד קודם לאיסור קדשים לרברי האומר גיד נוהג בשליל, שכבר חל עליו במעי אמו. וכן במבכרת יש איסור גיד בככור, שמוקדשים חל עליו ביציאתו מרחם וכבר קדם איסור גיד במעי אמו. וגם להאומר (רבי יהודה) שאינו נוהג בשליל, איסור גיד ומוקדשים חל עליו בבת אחת בשעת לידתו. ובאופנים אלו שנינו שאיסור גיד נוהג במוקדשים.

גיד הנשה בקדשים - לרבי חייא בר יוסף: גיד הנשה נוהג רק בקדשים הנאכלים, ולא בקדשים שאינם נאכלים, **לרבי יוחנן:** נוהג גם בקדשים שאינם נאכלים. **'לרב פפא'** אינם חולקים. ללשון א': לגבי מלקות אם אכל - נוהג, ולגבי להעלותו על המזבח - אינו נוהג. ללשון ב': אין מצוה לחלצו מהירך, אבל אם פירש - אסור להעלותו בפני עצמו. **'לרב נחמן בר יצחק'** ללשון א': (עין רש"י) נחלקו אם אסור להעלותו (גם עם הירך), ללשון ב': נחלקו אם מצוה לחלצו או לא (כמחלוקת רבי וחכמים בסמוך).

'הקטיר הכהן את הכל המזבחה' - לרבות עצמות/ גידים/ קרניים/ טלפים. **לרבי:** אם פירשו, אינו מעלה אותם, שנאמר 'ועשית עולותיך הבשר והדם', הא כיצד? מחוברים - יעלו, פירשו - ירדו גם מראש המזבח. **לחכמים:** גם אם פירשו יעלו, והנאמר 'ועשית עולותיך הבשר והדם' הוא לגבי פוקעים, שרק עיכולי בשר אתה מחזיר ולא עיכולי גידים ועצמות.

גיד הנשה שלא פירש לגבי מזבח - לרבי: מעלה, שבא הכתוב 'הקטיר הכהן את הכל המזבחה' לרבות גיד הנשה במחובר (שהרי מחובר של גידים ועצמות המותרים אינם צריך ריבוי, שהם כראש של עולה). **לחכמים:** אינו מעלה, שנאמר 'ומצטקה ישראל' מן המותר לישראל, ואין לדמות לאיסור חלב דם שמצוותם בכך, שהם עיקר קרבן.

דף צ' - ע"ב

גיד דיברו חכמים בלשון הבאי: תפוח היה באמצע המזבח, ופעמים היה עליו 300 כור אפר - ואינו אלא גוזמא. **הנשה של עולה - לרב הונא:** מעלה מזבחה עם הירך, וחולץ בראש המזבח, וזורק שם. שנאמר 'הממשקה ישראל' אכל אינו חולץ קודם שעולה למזבח, משום 'הקריבהו נא לפחתך'. **לרב חסדא:** מותר להקטיר, כיון שהאיסור הוא רק באכילה.

גיד הנשה של שלמים - חולץ מהירך ומכבד לאמה שבעורה.

דיברה תורה בלשון הבאי - 'ערים גדולות ובצורות בשמים', **דיברו נביאים בלשון הבאי -** 'ותבקע הארץ לקולם'. **דיברו חכמים בלשון הבאי: א.** תפוח היה באמצע המזבח, ופעמים היה עליו 300 כור אפר - ואינו רק גוזמא. **ב.** בגפן, שהיה גפן זהב עומדת בפתח ההיכל ומודלה על גבי כלונסות, וכל מי שהיה מתגדב גרגיר או אשכול מביא ותולה בה, ופירשו שמעשה היה ונמנו עליה 300 כתנים לפנות - ואינו רק גוזמא. **ג.** בפרוכת - שהיה העובי ספח, ונארת על 72 גזרים, ועל כל גימה 24 חוטים, אורכה - 40 אמה, רחבה - 20, ועשוי על ידי 82 ריבוא, ושתים עושים בשנה. ומטבילים אותה 300 כותנים - והוא גוזמא. **ד.** שקו, שהוא ככש התמיד בכוס זהב - והוא גוזמא.

חולין דף צ"א. יום ה' פרשת עקב - ט"ו אב תשפ"ו

יום זה הקורש כסיכומי דף היומי' - מחודדים

לעילוי נשמת הרה"ר ר' יצחק אייזיק אייזין ז"ל

כ"ר יהושע מרדכי הנו"מ צביה

נלכ"ע ט"ו אב תשס"ט

ת"צ ב' ה'

לזכות רבקה פייגה בת פריידא רחל לברכה והצלחה ולסייעתא דשמיא

דף צ"א - ע"א

גיד הנשה - לתנא במשנה: נוהג בירך ימין וגם בירך שמאל, **לרבי יהודה:** נוהג רק בימין (למסקנא). **העצמות/ גידים/ ונותר של קרבן פסח -** ישרפו ביום ט"ו ניסן, ולא ביום ט"ו שהרי אין שורפים קדשים ביום טוב.

א. לרב חסדא: מדובר בגיד הנשה לרבי יהודה שאינו נוהג רק בירך ימין, וכשהוכר ולבסוף נתערב - שאינו יכול לזרוק האסור ולאכול המותר. אבל גידי בשר - נאכלים, וגידי צוואר - שהם קשים זורק כמו עצמות.

ב. לרב אשי: מדובר בשומן גיד, שמותר מעיקר הדין וישראל קדושים נהגו בו איסור, וחייב בשריפה משום שמעיקר הדין הוא בר אכילה.

ג. לרבינא: מדובר בגיד חיצון הסמוך לבשר, שאינו אסור רק מדרבנן, וצריך שריפה הואיל ומן התורה הוא בר אכילה.

יש שני גידי הנשה: א. פנמי שסמוך לעצם - אסור וחייבים עליו, שהוא האסור מהתורה. ב. חיצון סמוך לבשר - אסור מדרבנן, ואין חייבים עליו.

אכל כזית גיד הנשה מירך ימין, וכזית מירך שמאל - לתנא קמא: לוקה 80, **לרבי יהודה:** לוקה 40, ואין כאן תורתא ספק (למסקנא) שהרי לוקה על ירך ימין.

הנוהל בתוך 3 חדשים בלאו שר נותר - לרבי יהודה: שנאמר 'לא תותריו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר או קילל שניהם בבת אחת - חייב. אם הכה או קילל לזה וחזר והכה או קילל לזה, **לתנא קמא:** חייב, שהתרתא ספק שמה התראה, **לרבי יהודה:** י"א: שפטור, שסובר בדעת רבי יהודה שהתראה ספק לא שמה התראה. וי"א: שהתרתא ספק שמה התראה.

אין מלקות בלאו שר נותר - לרבי יהודה: שנאמר 'לא תותריו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר באש תשרופו', בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקים עליו. **לרבי יעקב:** משום שהוא לאו שאין בו מעשה.

אכל שני גידי משתי בהמות - לתנא קמא: לוקה 80, אף על פי שאין בכל אחד מהם כזית, **לרבי יהודה:** אם אין בכל אחד מהם כזית לוקה 40 אפילו שניהם של ימין.

אכל גיד שלם ואין בו כזית - לתנא קמא: לוקה. **לרבי יהודה:** אינו לוקה עד שיהא בו כזית.

רבי יהודה אומר (למסקנא) רק בגיד הנשה מירך ימין, 'הטעם' לרבא: שנאמר 'הירך' המיומנת שבירך. וחכמים דורשים: 'הירך' שהוא הגיד הנפשט בכך הירך שהוא גיד הפנימי ולא החיצון. **לרבי יהושע בן לוי:** שנאמר 'בהאבקו עמו', כאדם שחובק חבירו וידו מגעת לכף ימינו של חבירו. **לרבי שמאל בר נחמני:** נדמה לו כעובד כוכבים, וישראל שנטפל לו גוי מחברו לצד ימינו, ונגע בירך הסמוכה לו. **לרבא בר עולא:** נדמה לו כתלמיד חכם והלך משמאלו, שהרי ההולך לימין רבו הרי זה בור. ולחכמים: בא לו מאחוריו ופגע בשניהם ולכן אסור גיד של ימין ושמאל.

אמר רבי יהושע בן לוי:

יעקב והמלאך העלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד - שנאמר 'בהאבקו עמו', ונאמר 'וענן אבק רגליו'.

למה נקרא שמו גיד הנשה? שנשה ממקומו ועלה. וכן הוא אומר 'נשתה גבורתם היו לנשים'.

אמר רבי יוסי בר חנינא:

נאמר 'דבר שלח ביעקב ונפל בישראל', 'דבר שלח ביעקב' - זה גיד הנשה, 'ונפל בישראל' - שפטש איסורו בכל ישראל.

נאמר 'וטבוח טבח והכן', 'וטבוח טבח' - פרע בפניהם בית השחיטה (והגם שלא ניתנה תורה מקובל היה באבותיהם), 'והכן' - טול גיד הנשה בפניהם, כדברי האומר גיד הנשה נאסר לבני נח. **'ויותר יעקב לבדו' -** שנאמר משום פכים קטנים. מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם, משום שאין פושטים ידיהם בגזל.

דף צ"א - ע"ב

תלמיד חכם לא יצא יחידי בלילה:

א. לרבי יצחק: שנאמר ביעקב אבינו 'ויאבק איש עמו עד עלות השחר'

ג. לרבי אבא בר כהנא: שנאמר בבוזע 'הנה הוא זורה את גורן השעורים',

ה. לרבי אבהו: שנאמר באברהם אבינו בקידה 'וישכם אברהם בכרך' ולא קודם לכן.

ד. לרבנן: שנאמר יעקב ליוסף 'לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום' וגו' בזמן שיכול אדם לראות. **ה. לרב:** שנאמר ביעקב לאחר שנאבק עם המלאך 'ויזרח לו השמש'.

'ויזרח לו השמש' וכי שמש זרחה לו לכד, והלא זרחה לכל העולם? אלא שמש שבאה בעבורו זרחה בעבורו, שתישביא מבאר שבע והגיע לחרן, אמר אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי, נתי דעתו לחזור וקפצה לו הארץ, מיד ויפגע במקום, גמר להתפלל ונתן דעתו לחזור, מלא הקדוש ברוך את צדיק זה בא לבית מלוני ויפטר בלי לינה, מיד בא השמש. **'ויקח מאבני המקום'**, ונאמר 'ויקח את האבן'? מלמד שהתקבצו כל האבנים למקום אחד, וכל אחת אומרת עליו יניח צדיק זה ראשו, ונעשו כולם לאבן אחת. **'וזהנה סולם מוצב ארצו'** רוחב הסולם היה 8000 פרסאות - שנאמר 'וזהנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו', עולים שנים ויורדים שנים, וכשנפגשו זה בזה הרי הם ארבעה, ונאמר במלאך 'וגויתו כתרשיש', וקבלה היא שתרשיש הוא 2000 פרסה. **'וזהנה ה' נצב עליו'** המלאכים עולים ומסתכלים בדיוקנו של מעלה, והוא פרוצוף אדם שואברע חיות בדמותו יעקב, ויורדים ומסתכלים בדיוקנו של מטה, ורצו לסכנו מחמת קנאה, ושומר השם עליו, ואלמלי מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, כאדם שמניף על בנו. **'הארץ אשר אתה שוכב עליה' -** מלמד שקיפל הקדוש ברוך הוא לכל ארץ ישראל והניח תחת יעקב אבינו שיהא נוחה להיכבש לבניו. **'ויאמר שלחני כי עלה השחר' -** אמר לו גנב אתה או קוביטסוס אתה שמתיירא מן השחר, אמר לו מלאך אני, ומיום שנבראתי לא הגיע זמני לומר שירה עד עכשיו.

שירת ישראל: בלל יום, א. אחת אומרת קדוש, **ב.** אחת אומרת קדוש קדוש, **ג.** אחת אומרת קדוש קדוש, **ד.** אחת אומרת קדוש קדוש ה' צבאות. **שירת ישראל:** חביבים ישראל יותר ממלאכי השרת, א. שיששראל - אומרים שירה בכל שעה, ומלאכי השרת - אין אומרים אלא פעם אחת ביום, ויש מלאכים שאומרים שירה רק פעם בשבת, ויש מלאכים שאומרים שירה רק פעם בחודש, ויש מלאכים שאומרים שירה רק פעם בשנה, ויש מלאכים שאומרים שירה רק פעם בשבע שנים, ויש מלאכים שאומרים שירה רק פעם ביובל, ויש מלאכים שאומרים שירה רק פעם אחת בעולם. **ב.** ישראל מזכירים את השם לאחר שתי תיבות, שנאמר 'שמע ישראל ה' וגו', ומלאכי השרת אינם מזכירים השם רק לאחר 3 תיבות, שנאמר 'קדוש קדוש ה' צבאות'. ומה שאומרים 'ברוך כבוד ה' לאחר שתי תיבות, י"א: שרק האופנים אומרים אותו, וי"א: שכיון ניתן רשות אומרים גם לאחר שתי תיבות. **ג.** אין מלאכי השרת אומרים שיהי למעלה עד שיאמרו ישראל למטה, שנאמר 'ברן יחד כוכבי בקר', ולאחר מכן 'ויריעו כל בני אלקים'.

חולין דף צ"ב. יום ה' פרשת עקב - י"ז אב תשפ"ו

דף צ"ב - ע"א

'וישר אל מלאך ויוכל בכה ויתחנן לו', איני יודע מי נעשה שר למי? כשאומר 'כי שרית עם אלהים' הוי אומר יעקב נעשה שר למלאך. **'בכה ויתחנן לו',** איני יודע מי בכה למי? כשאומר 'ויאמר שלחני' הוי אומר מלאך בכה ליעקב. **'כי שרית עם אלהים ועם אנשים'**, רמז לו שעתידים שני שרים לצאת ממנו, ראש גולה שבבבל ונשיא שבראץ ישראל, מכאן רמז ליעקב גלות.

נאמר בחלום שר המשיקים 'ובגפן שלשה שריגים':

א. לרבי חייא בר אבא: אלו שלושה עשירים וקרונים למלוכות היוצאים מישראל בכל דור ודור, פעמים ששנים בבבל ואחד בארץ ישראל, ופעמים להיפך. ונתנו חכמים עיניהם ברבנא עוקבא ורבנא נחמיה בני בתו של רב.

ב. לרבא: אלו שלושה מלאכי האומות המלמדים זכות על ישראל בבית דין של מעלה בכל דור. **ג. לרבי אליעזר:** 'לפנ' - זה העולם, 'שלושה שריגים' - זה אברהם יצחק ויעקב, 'והיא כפורחת עלתה נצה' - אלו האימהות, 'הבשילו אשכולתיה ענבים' - אלו השבטים.

לתרומות והנצחות 'נדרים בלוס' ע"ש מיהודים

ד. **לרבי יהושע:** אין מראים לאדם מה שהיה רק מה שעתיד להיות, אלא, 'גפן' - זה תורה, 'שלושה שריגים' - אלו משה ואהרן ומרים, 'והיא כפורחת עלתה נצה' - אלו סנהדרין, 'הבשילו אשכוליה ענבים' - אלו הצדיקים שבכל דור.

ה. **לרבי אלעזר המודעי:** 'גפן' - זה ירושלים, 'שלושה שריגים' - זה מקדש מלך וכהן גדול, 'והיא כפורחת עלתה נצה' - אלו פרחי כהונה, 'הבשילו אשכוליה ענבים' - אלו נסכים.

ו. **לרבי יהושע בן לוי:** 'גפן' - זו תורה, 'שלושה שריגים' - זה באר עמוד ענן ומן, 'והיא כפורחת עלתה נצה' - אלו הביכורים, 'הבשילו אשכוליה ענבים' - אלו נסכים.

ז. **לרבי ירמיה בר אבא:** 'גפן' - אלו ישראל, וכן הוא אומר 'גפן ממצרים תסיע', 'שלושה שריגים' - אלו שלושה רגלים ישראל עולים בהם בכל שנה, 'והיא כפורחת עלתה נצה' - הגיע זמנם של ישראל לפרות ולרבות, וכן הוא אומר 'ובני ישראל פרו וישרצו', 'עלתה נצה' - הגיע זמנם של ישראל להיגאל, וכן הוא אומר 'ויו נצחם על בגדי וכל מלבושי אגאלת', 'הבשילו אשכוליה ענבים' - הגיע זמנה של מצרים לשנות כוס התרעלה. **כוסות האמורות במצרים:** א. ששתה בימי משה, ב. בימי פרעה נכה, ג. אחד שעתידה לשנות עם כל העובדי כוכבים.

ח. **לרבי שמעון בן לקיש:** אומה זו (ישראל) כגפן נמשלה, 'ומורות' שבה - אלו בעלי בתים, 'אשכולות' שבה - אלו תלמידי חכמים, 'עלים' שבה - אלו עמי הארץ, 'קנקנות' שבה - אלו ריקנים שבישראל. וצריך לבקש רחמים על העלים, שאלמלי הם לא יתקיימו האשכולות.

נאמר בהושע 'ואכרה לי בחמשה עשר כסף וחמוי שערים ולתן שערים',

א. **לרבי שמעון בן יהוצקד:** 'ואכרה לי' - אין כירה אלא לשון מכירה, 'בחמשה עשר' - זה ט"ו ניסן שבו נגאלו ישראל ממצרים. 'כסף' - אלו צדיקים, וכן הוא אומר 'צורו הכסף לקח בידו, 'חומר שעורים וישראל שעורים' - אלו מ"ה צדיקים שהעולם מתקיים בהם, 30 בארץ ישראל 15 בבבל, שנאמר 'ואקחה שלשים כסף ואשליך אותו בית ה' אל היצר'. ורובם נמצאים בבית הכנסת שמתחת היציע, ועל זה אמר הכתוב 'ואומר אליהם אם טוב בעיניכם הבר שכרי ואם לא חדלו וישקלו את שכרי שלשים כסף', כלומר החזירו לי את הצדיקים שהייתם מקבלים עליהם שכר.

ב. **לרבי יהודה:** אלו 30 צדיקי אומות העולם שאומות העולם מתקיימים עליהם.

ג. **לעולא:** אלו 30 מצות שקבלו עליהם בני נח, ומקיימים רק 3, א. שאין כותבים כתובה לזכרים, ב. שאין שוקלים בשר המת (של אדם וי"א: של בהמה) באטליו, ג. שמכבדים את התורה.

דף צ"ב - ע"ב

שינוי במשנה, איסור גיד הנשה בעוף - אינו נוגע מפני שאינו לו כף בשר המכסה רצפי הירך, ואף על פי שיש לו כף בשר סביב עצם הירך - מכל מקום אינו עגול כף. והסתפק רבם ירמיה בגיד הנשה של בהמה אם אין לה כף עגול, או גיד הנשה בעוף שיש לה כף, האם הולכים אחר עצם העוף או הבהמה, או שהולכים אחר המין? תיקו.

שינוי במשנה, איסור גיד הנשה וחלב שליל בבן תשעה חי - **לרבי מאיר:** אסור, ולשיטתו שטעון שחיטה ואינו מותר אגב אמו, **לרבי יהודה:** מותר, ולשיטתו שניתר אגב אמו משום שנאמר 'כל בבהמה' וגם חלב וגיד.

שומן של גיד הנשה - לרב: לא אסרה תורה רק קנקנות שבו, (גידים דקים שהולכים באורך הירך מתחת הבשר מגיד החיצון לגיד הפנימי) שריכים ונותנים טעם, אבל הגיד בעצמו - עץ בעלמא הוא ומותר. **לעולא** ואבוי! הגיד בעצמו אסור, שעץ הוא והתורה חייבה עליו, אבל קנקנות מותרים, שהתורה אמרה גיד ולא קנקנות, וכמו חוטים שבלבש שאין חייבים עליהם משום חלב.

קנקנות גיד הנשה - לרב: לא אסרה תורה רק קנקנות שבו, (גידים דקים שהולכים באורך הירך מתחת הבשר מגיד החיצון לגיד הפנימי) שריכים ונותנים טעם, אבל הגיד בעצמו - עץ בעלמא הוא ומותר. **לעולא** ואבוי! הגיד בעצמו אסור, שעץ הוא והתורה חייבה עליו, אבל קנקנות מותרים, שהתורה אמרה גיד ולא קנקנות, וכמו חוטים שבלבש שאין חייבים עליהם משום חלב.

חוטים שבחלב - אסורים ואין חייבים עליהם, שאמרה תורה חלב ולא חוטים. **חוטים שבכליה** - אסורים ואין חייבים עליהם. **לובן ככליה** (שבתוך החריץ ומתפשט והולך בתוך הכליה) - יש אוסרים ויש מתירים. והוכיח אבוי שמתיר, ממה שהתיר שמואל חלב שמחפה אותו בשר, שאמרה תורה 'על הכסלים' ולא שבתוך הכסלים, וכך גם לענין זה אסרה תורה רק מה שעל הכליות ולא מה שבתוך הכליות.

חולין דף צ"ג. יום שב' פרשת עקב - י"ח אב תשפ"ו

דף צ"ג - ע"א

אמר רב יהודה אמר שמואל:

חלב שהבשר מחפה אותו: מותר. ומה שתחת המתניים הנראה רק לאחר שמפרישים הבשר - אסור גם לשמואל, משום כשהולכת איבריה נעים, והמתניים יש פעמים שהם נמשכים כלפי מעלה והכסלים נמשכים כלפי מטה ואינו מוכסה בבשר.

חלב שעל המסס ובית הכסות: אסור ועונש כרת - וזה חלב שעל הקרב.

חלב שעל עצם הקטן המחובר לחולית האליה: אסור ועונש כרת - וזהו חלב שעל הכסלים.

ורידים שבכתף: אסור. ואם חתך ומלח שיצא מהם הדם - מותרים גם בבישול לקדירה.

ורידים היוצא מכתף: צריך לגרר חלב שעליהם באורך אמה - וזהו חלב שעל הדקין.

שני גידים הם: הפנימי סמוך לעצם - אסור וחייבים עליו. חיצון סמוך לבשר - אסור ואין חייבים עליו.

חוטים שבעוקץ - אסורים. 5 חוטים יש לו, 3 מימין 2 משמאל, אלו מימין מפוצלים כל אחת 2, ואלו משמאל מפוצלים כל אחת 3, ונשלפים מייד בשחיטה, ואם לא מצא צריך לחטט אחריהם עד שימצא ממספר הזה.

חוטי איסור: 3 משום איסור חלב - 1. בטחול, 2. בכסלים, 3. בכליות - ואם חתך אין להם תקנה. 2 משום איסור דם - 1. ביד, 2. בלחי, - ואם חתך ומלח מותרים,

קרומים האסורים: 3 משום איסור חלב - 1. טחול, 2. כסלים, 3. וכליות. 2 משום איסור דם - 1. של ביצים, 2. שעל המוח.

קרום שעל הטחול: מה שעל הדד - אסור וחייבים עליו. ומה שעל כולו - אסור ואין חייבים עליו. ולכן צריך לקלף כולו ולא רק בגובה במקום העובי. **קרום שעל הכליות:** העליון שהוא חלב גמור - אסור וחייבים עליו. וקרומ התחתון - אסור ואין חייבים עליו.

דף צ"ג - ע"ב

ביצי זכר שמעורים בגופו - יש אוסרים: משום איסור אבר מן החי, שאף על פי שהם תלויים הם כתותכים, שהיי אינם מבריאיות. ויש מתירים: שיש להם חיות שהיי אינם מסריחים. רבי יוחנן התיר מעיקר הדין, אבל הורה לרב שמן בר אבא שלא יאכל משום 'ואל תטוש תורת אמן'.

ביצי גדי: עד שלושים יום משגולר - מותרים בלי קליפת הקרום. לאחר שלשים יום - אם יש בהם חוטים אדומים, בידוע שיש בהם דם ואסורים, ואם אין עליהם חוטים אדומים - מותרים.

במקום שנחלקו רב אחא ורבינא - רבינא: לקולא, **ורב אחא:** לחומרא, 'הלכה' כרבינא לקולא. חוץ ממחלוקות האלו שלהיפך - א. חתיכת בשר שהאדים מחמת מכה, ב. ביצי זכר, ג. גדי הצוואר - חתך ומלח - מותרים גם לקדירה. תלאם בשיפוד - מותרים, שהדם זב. הניח על גבי גחלים - **לרב אחא:** לקולא, שהגחלים שואבים הדם ומותר, **לרבינא:** לחומרא, שהם מצמקות הבשר והדם נצלה בתוכו ואסור, 'הלכה' כרב אחא לקולא.

דם הנמצא בראש הבהמה: (כשרוצים להסיר שיער הראש נותנים עליו מים ומטמינים אותו ברמץ) אם מושיבים אותו על בית השחיטה - מותר, שהדם זב מלמטה. לצדדים - דמו בתוכו

ואסור. הושיבו על נקבי החוטם: אם נעץ דבר בנקב החוטם שלא יסתם - מותר, ואם לא - אסור. יש אומרים: שאם הושיבו על נקבי החוטם - מותר כמו על בית השחיטה, לצדדים: אם נעץ בו דבר - מותר, ואם לא - אסור.

טבח שנמצא חלב אחרייו: למלקות - אם נמצא כזית, מלקים אותו, וגם אם נמצא בשניים ושלושה מקומות. **להעבירו מהאומנות -** מעבירים אותו אם מצאו שפורה במקום אחד.

שינוי במשנה, האומנות הטבחות על הגיד החלב - לרבי מנחם: אינם נאמנים לומר שהוציאו מפני שטורח הוא להם לחטט אחרייו. **לחכמים:** נאמנים עליו ועל החלב. **בזמן הזה -** יש אומרים: שמתחילה סברו כרבי מאיר שצריך לחטט אחר גיד הנשה והוא טורח, לכן אמרו שאינם נאמנים. ויחזרו לומר כרבי יהודה שאינו צריך לחטט אחרייו, ולכן חזרו לומר שנאמנים. ויש אומרים: שמתחילה אמרו לחכמים שנאמנים, משום שסברו כרבי יהודה שאין צריך לחטט אחרייו, ויחזרו לומר אין נאמנים, שחזרו לומר כדעת רבי מאיר שצריך לחטט אחרייו, ועדיין היו זכורים לדעת רבי יהודה שאין צריך לחטט אחרייו, ולאחר ששכחו לגמרי דעת רבי יהודה חזרו לומר שנאמנים.

חולין דף צ"ד. יום א' פרשת ראה - י"ט אב תשפ"ו

דף צ"ד - ע"א

משנה, לקנות בשר מגוי: במקום שהטבחים יהודים ואינם מכריזים כשנפלה טריפה באיטליו - אסור לקנות בשר מהגוי, שמו מכרו לו הטבחים טריפה ואין אנו יודעים אם באה היום טריפה לידם. במקום שמכריזים - מותר לקנות בשר מהגוי, שאין לחשוש לטריפה כיון שלא הכריזו היום שבאה טריפה לידם.

שליחת ירך בהמה מגוי: אם היא שלימה - שולח אדם ירך לגוי שגיד הנשה בתוכה ואין חוששים שמו יחזור וימכור לישראל ויאכל הגיד, שכיון שהיא שלימה מקום גיד הנשה ניכר אם נחטט ממנה, ומבין הלוקח שלא ניטל עדיין ונטול. אם היא חתוכה - לא ישלח לו אם לא ניטל הגיד, שהלוקח מהגוי חושב שילקחו הגיד ואוכל. יש אומרים: שדיון זה במקום שמכריזים, ואין לחשוש בשלם שלימה שמו יתחנן הגוי וימכור לישראל, שניכר חיתוך הגוי בירך. ויש אומרים: שדיון זה במקום שאין מכריזים, ואף על פי שבין כך אסור לקנות מגוי אין שולחים לו ירך חתוכה, גזירה שמו יתן לגוי בפני ישראל אחר ויחשוב שאינה טריפה כיון שחתוכה כדיון, או משום שגונב דעת הגוי, שחושב שישראל זה אוהב אותו מאד שהתקנה וטרח לניטול הגיד עד שראוי לעצמו, ונתנה לו, ונמצא מחזיק לו טובה בחינם.

גניבת דעת - אסור לגנוב דעת בריות, **דעת גוי -** אסור ונלמד ממה שהקפיד שמואל על משמחו, **לאבוי:** שנתן שכר לבעל מעבורת תרגולת טריפה בחזקת שחוטה, **לרבא:** שהשקה אותו המשמש יין מזוג בחזקת יין חי. ויש לומר: שאין מזה ראייה, שהקפיד שמואל - בדעת אבוי, כיון שהשקה אצלו איסור עד עכשיו, ובדעת רבא, משום שציווה לו להשקות 'אנפקא' שמשמע חי, ועבר על דבריו.

דוגמאות לגניבת דעת - א. לא יסרב אדם לחבירו לסעוד אצלו ויודע בו שאינו סועד, ב. לא ירבה בתקורתו ויודע שאינו מקבל, ג. לא יתחן חבית המכורות לחנוני, רק אם הודיעו, (או שחביב עליו כעולא שפתח לרבי יהודה). ד. לא יאמר סוחר שמן מפר ירקו, ואם בשביל כבוד האורח להודיע לבריות שחביב עליו - מותר. ה. לא ילך אדם לבית האבל וכדו כיון שחסר, וחושב שמואל, ולא ימלא מים מפני שמתעה. ואם יש שם רבים, ומכווין להחשיב האבל בעיניהם - מותר.

אמר רבי אליעזר בן עקב:

לא ימכור אדם לחבירו סנדל מעור בהמה שמתה בכלל חיה שחוטה: א'. מפני שמטעה בו, שהרי אין עורה חזק כבריאה שחוטה, ב. מפני הסכנה, שמו מתה מחמת נשיכת נחש ונבלע הארס בעור.

לא ישגר אדם לחבירו חבית יין וצף עליה שמן - שחושב שהכל שמן ומזמן עליו אורחים. ומעשה באחד ששיגר לחבירו חבית יין ושמן צף למעלה והלך וזימן אורחים ומצא שהיא יין חנק עצמו.

אין האורח וראי לתת ממה שהגישו לפניו לבני הבעל הבית רק אם לקחו רשות מבעל הבית. ובדבר זה נהרגו שלושה נפשות מישראל, שמעשה באחד שזימן שלושה אורחים בשני בצורת והיה לו להניח לפניהם רק כששל ביצים, בא בן בעל הבית ונתן לו אחד מהם חלקו, וכן שני ושלישי, ומצא אביו שיש לו אחד בפיו ושתיים בידו, חבטו בקרקע ומת, ראה אמו ועלתה לגג ונפלה ומתה, גם הוא עמד לגג ונפל ומת.

דף צ"ד - ע"ב

השולח ירך לחבירו - שלימה: אינו צריך לקחת ממנה גיד הנשה, חתוכה: צריך לקחת ממנה גיד הנשה. **השולח ירך לגוי -** אינו צריך לקחת ממנה גיד הנשה בין חתוכה ובין שלימה. אין **מוכרים נבילות וטריפות לגוי - א.** שחושב שהבשר כשר, ב. שמו יחזור וימכור לישראל אחר. **לא יאמר לגוי קח לי בדיני זה בשר - א.** שמו יעכב הדיון בידו, ב. שמו יאמר לו נבילות וטריפות. **א. לאבוי:** רישא וסיפא - במקום שאין מכריזים, כי השנינו ברישא במקום שמכריזים הרי אסור למכור חתוכה לגוי אם לא לקח ממנה גיד הנשה, שמו יקנו ממנו. וכן בסיפא שחששו שמו מוכרים לגוי נבילות וטריפות, הרי במקום שמכריזים היו מכריזים אם מכרו לו טריפה. ומציעתא - מדובר במקום שמכריזים, שאמרו שמו יחזור וימכרנה לישראל אחר, ואם הוא במקום שלא מכריזים לא יקנו ממנו. **ב. לרבא:** כולה במקום שמכריזים, ורישא וסיפא - באופן שהכריזו, ומציעתא - באופן שלא הכריזו. **ג. לרב אשי:** כולה במקום שאין מכריזים, ובמציעתא - חוששים שמו ימכור בפני ישראל

לשון הכרזה - בא לידנו בשר לעובדי כוכבים. ואין אומרים נפל טריפה - משום שלא יקנו. ואינו נחשב לגניבת דעת - שהם מטעים את עצמם שהרי אינם שואלים האם היא כשירה.

מי שחושב שעשו לו טובה - אינו צריך להודיע שלא עשה בשבילו. כמר זוטרא בר רב נחמן שהלך מסיכרא לבי מחזא, ופגע ערב ורב ספרא שהלכו לסיכרא, וחשב שיצאו לקראתו, אמר להם לא היה לכם לטרוח כל כך, ורנה לו רב ספרא לא ידענו שרבינו בא, ואם ידענו היינו טורחים יותר. אמר לו רבא שלא היה צריך לומר לו כן, משום שהטעה את עצמו.

חולין דף צ"ה. יום ב' פרשת ראה - כ' אב תשפ"ו

דף צ"ה - ע"א

איטליו שמכר בעיר, ומספקים טבחי ישראל: בשר שנמצא ביד גוי - מותר. ואם ידוע שאחד הטבחים עמד טריפה לגוי - יש אומרים: שעדיין הולכים אחר רוב טבחי ישראל ומותר לקנות מהגוי. ויש אומרים: שכיון שהוחזק האיסור, יש לחשוש שמכר ממנה הרבה לעובדי כוכבים. ואם טבח אמר לחבירו שקנה מגוי ומכר לו טריפה בשביל צער - אין חוששים לדבריו ומותר לקנות מהם.

בשר שנתעלם מן העין: לרב אסור - שמו נתחלף בנבילה. ואם היה בחזקת המשתמר, כגון שנמצא ביד גוי וטבחי ישראל, ולא שחטה, ולא מכרו לו טריפה - מותר.

תשע חנויות שמוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבילה: ולקח מאחת מהם ואינו יודע מאיזה מהם לקח - ספיקא אסור, שהרי כל קבוע כמחצה על מחצה. ובנמצא ביד גוי הלך אחר הרוב. אבל אם נמצא שלא ביד גוי - אסור 'לרב' משום בשר שנתעלם מהעין.

עיר שדרים בה ישראל ועובדי כוכבים - מוצא בה בשר חי: הלך אחר רוב טבחים, שאם רובם ישראל כשר. **מוצא בה בשר מבושל:** הלך אחר רוב טבחי ישראל, וכגון שעומד ורואה משעה שנפל מיד האדם, שלא ייאסר (לרב) משום בשר שנתעלם מהעין.

בשר שנמצא בגבוליים - איברים: מסתמא הם נבילות, שכן דרך לחתכה לאיברים ולהשליכה לאשפה. **נמצא חתיכות -** מותרות אם רוב טבחי ישראל, שכיון שנחתכו לחתיכות מן הסתם

עומדים לאכילה - **לרב**: מותרות משום נבילה ואינם מטמאות, ואין לוקים עליהם, אבל אסורות באכילה משום בשר שנתעלם מהעין. לוי: מותרות גם באכילה.

דף צ"ה - ע"ב

הוראת רב בבשר שנתעלם מן העין - נלמד ממה שאסר מי שרצח ראש בהמה במים ונפל מידי ומצא שנים, ומכאן למדנו שאסר בשר שנתעלם מהעין. ואין זה ראיה משום שהיה במקום שרוב השוחטים הם גויים, וכן משמע ממה שפירש רב הטעם משום שהאיסור מצוי יותר, וכן לא היה אוכל בשר רק אם לא היה מעלים עיניו ממנו משעת שחיטה, או כשהוא צרור וחתום, או שהיה בו סימן. וכמו שהיה עושה רבה ב"ר הונא שעשה לכל חתיכה שלושה קרנות. ולא אכל בבית חנו (ולא משום נחש שנעשה לו עם המעבורות שהרי כל נחש שאינו סומך עליו ממש כאלעזר עבד אברהם, שאם תשקני אדבר בה ואם לא לא אדבר בה, וכיונתן בן שאול, שאם יאמרו אלינו עלו ועלינו - אינו נחש). אלא שהיה סעודת רשות ולא אכל בשר מסעודת רשות.

הנהגת חכמים ביציאה לדרך - רב: היה בודק בשבת, שאם היה מזומנת לו - היה הולך, ואם לא - לא היה הולך. **שמואל**: היה בודק בספר, **רבי יוחנן**: היה בודק בתינוק, ששאלו פסוק שלמד. וכן נהג רבי יוחנן שהיה כותב שאלה או תשובה לרב כתב באגרת לקדם רבינו שבבבל, כשנפטר רב, היה כותב לשמואל לקדם חברינו שבבבל, שלח לו שמואל חשבון עיבור של 60 שנים, אמר חשבון הוא ולא די בזה שאקרא לו רבי, שלח שמואל לרבי יוחנן 13 גמלים מיני ספק טריפות, אמר רבי יוחנן יש לו רב בבבל ואף לראות, אמר לתינוק פסוק לו פסוק, אמר התינוק הפסוק 'ושמואל מת', ובאמת לא נפטר, והראו לו פסוק זה רק כדי שלא יטרר רבי יוחנן.

בית, תינוק, ואשה: אף על פי שאין נחש יש סימן. שאם הצליח 3 פעמים לאחר שבנה בית או שנוהל התינוק או שנשא אשה - סימן הוא שהולך ומצליח, ואם לא - לא ירגיל לצאת יותר מדאי שיש לחשוש שלא יצליח. ודווקא 3 פעמים, שנאמר 'וסף איננו ושמעון איננו' הרי שתיים, ואם 'את בנימין תקחו', מיד עלי היו כולנה ואין צר שהינה עוברת עלי.

נתן בשר בחרוזים והתעלם ומצאם כך - הרי זה סימן.

בשר שנתעלם מהעין בערב יום כיפור - התיר רב כהנא כבד וכליות שהשליכו העורבים כיון שבינם זה רוב שוחטים הם ישראל. **מכירו בטביעות עין** - התירו רב הונא ורב נחמן.

טביעות עין עדיף מסמינים: א. שאם לא כל איך סומא מותר באשתו ואיך בני אדם מותרים בנשותיהם בלילה? אם לא בטביעות עין של קולם. ב. שנים שאמרו פלוני שיש לנו בו סימן זה הרג הנפש - אינו נהרג, ואם אמרו שיש לנו בו טביעות עין - הורגים אותו. ג. אם מבקש לשלוח לקרוא לפלוני שיש בו סימן כזה - הרי אינו מכיר, ואם יש בו טביעות עין - הוא מכיר.

חולין דף צ"ו. יום ה' פרשת ראה - כ"א אב תשפ"ו

לעילוי נשמת הרה"ח יוסף חיים גרינוואלד ז"ל בהרה"ח דור אליהו זצ"ל

גל"ע כ"א אב תשע"ז

תנצ"ב

ליכות דוד בן רבקה פייעה

דף צ"ו - ע"א

משנה, הנוטל גיד הנשה - **לתנא קמא**: צריך שיטול כולו, וכדעת רבי מאיר שצריך לחטט אחריו. **לרבי יהודה**: כדי לקיים בו מצות נטילה, ואינו צריך לחטט אחריו.

האוכל מגיד הנשה כזית, לוקה 40. אכל כולו ואין בו כזית, חייב. אכל כזית מירך ימין וכזית משמאל - לתנא קמא: לוקה 80. לרבי יהודה: לוקה רק 40, שאינו נוהג רק באחת.

חיטוט גיד הנשה - מהתורה: לדברי הכל אינו צריך לחטט אחרי גיד הנשה, מדרבנן: מחלוקת רבי יהודה ורבי מאיר.

דף צ"ו - ע"ב

אכל גיד הנשה ואין בו כזית - לחכמים: חייב, שהיא בריה. **לרבי יהודה**: פטור עד שיהא בו כזית, שנאמר בו אכילה.

היה בגיד הנשה כמה זיתים, ואכל רק כזית - חייב, לחכמים: שנאמר בו אכילה, **לרבי יהודה**: שנאמר 'אשר על כף הירך', שאף על פי שלא אכל כולו רק על מה שעל הכף חייב, ובלבד שיהא שם אכילה.

איסור גיד הנשה - לחכמים: אסרה תורה רק מה שעל כף הירך, שנאמר 'אשר על כף הירך'. והנאמר 'הירך' בא לפרש שהגיד האסור הוא רק הפנימי שמתפשט על כל הירך, ולא חיצון. **לרבי יהודה**: כל מקום שיאכל ממנו חייב, שנאמר 'הירך', של כל הירך.

איסור גיד הנשה בעוף - אין בו איסור גיד הנשה, שנאמר 'על כף הירך' (פעמיים), והרי עוף אין לו כף.

חולין דף צ"ז. יום ה' פרשת ראה - כ"ב אב תשפ"ו

יום זה ליכות רחל בת מרים לאה לברכה והצלחה ולסייעתא דשמיא

דף צ"ז - ע"א

משנה, ירך שהתבשל בה גיד הנשה: אם יש בה בנותן טעם - הרי זו אסורה. כיצד משערים אותה? כבשר בלפת. **גיד הנשה שהתבשל עם הגידים**: בזמן שמכירו - שאר גידים אסורים בנותן טעם. ואם אינו מכיר - כולם אסורים, שיש לומר בכל גיד זה הגיד הנשה, הרוטב - אסור בנותן טעם. **חתיכת נבילה או דג טמא שהתבשל עם החתיכות**: בזמן שמכיר - שאר חתיכות אסורות בנותן טעם, ואם אינו מכיר - כולם אסורות, הרוטב - בנותן טעם.

ירך שנצלה עם גיד הנשה - קולף ואוכל עד שמגיע לגיד.

גדי שנצלה בחלב - אסור לאכול גם מראש אוזן, שהחלב מפעפע ומתפשט בכל הבשר גם בצליה. מעשה שהתיר רבי יוחנן גדי הנצלה בחלב לקלף ולאכול עד שמגיע לחלב - ו"א: שהיה כחוש, ו"א: שהיה כליה שנצלה בחלב - ומשום שהקרום מפסיק, ו"א: שבישלו שקף של דגים קטנים בקדירה, והורה להם שיטעימו למבשל גוי.

קדירה שבישלו בה בשר: לא יבשל בה חלב, ואם בישל - אסור בנותן טעם, ומטעימו לקפילא גוי. **קדירה שבישלו בה תרומה**: לא יבשל בה חולין, ואם בישל - אסור בנותן טעם, ומטעימו לכהן.

דף צ"ז - ע"ב

יש מקומות שאסרו חכמים בטעם, ויש מקומות שאמרו שיתנו לקפילא, ויש מקומות שאמרו בששים. אמרו חכמים בטעם: במין בשאינו מינו שהאדם יכול להבחין הטעם, ושניהם של היתר, כמו בתרומה וחולין - יטעימנו לכהן. **אמרו חכמים לתת לקפילא**: במין בשאינו מינו של איסור - יטעימנו לקפילא. **אמרו חכמים בששים**: במין במינו שאי אפשר לעדמו על טעמו, או מין בשאינו מינו של איסור ואין שם קפילא - בששים.

יריכות שנמלחו בגיד הנשה - לרבינא: אסורות, משום שמלוח הוא כרותח. והקשו על דבריו, שהכותבה כרותח של צלי ולא מבושל (שהרי בכבוש אמרו שהוא כמבושל). וירך שנצלה בה גיד הנשה קולף ואוכל עד שמגיע לגיד. **לרב אחא בר רב אשי ורב אשי**: מותרות.

מליח - הרי הוא כרותח (של צלי). **כבוש** - הרי הוא כמבושל.

שיעור איסור בששים - משערים שיהא בו אחד משישים ברוטב ותבלינים וחתיכות וקדירה. יש אומרים: בקדירה עצמה, ויש אומרים: במה שבלעה הקדירה.

שיעור בשישים במין במינו או כשאר קפילא - משערים כאילו האיסור בצל, ואם היה גוול טעם בהיתר זה שנתבשל עמו - אסור. ואין משערים בפלפל ותבלין שאינם בטלים גם באלף, ששיעורו

חכמים שאין גוול טעם באיסורים יותר מכך.

גיד הנשה - בשישים ואין גיד מן המניין, **כחל** - בשישים וכחל מן המניין. וכחל עצמו אסור - שהבשר נתן בו טעם, והוא לא נתן טעם בבשר שהרי הוא מועט. ואם נפל לקדירה אחרת - אסור. **ביצה של עוף טמא** - בשישים ואין הביצה מן המניין, והוא רק בביתא אפרוח, אבל ביצת טמאה אינה אסורת שאינה נותנת טעם.

שיעור בשישים כנגד האיסור - צריך שיהא ישישים של היתר כשיעור האיסור עצמו, ולא מספיק בשישים כנגד מה שהאיסור פולט. ובכל זאת אם נפל שוב לקדירה אחרת אסורת, שמעה שנתן טעם ונאסר עשו אותו חכמים כחתיכת נבילה שאסורה לעולם.

חולין דף צ"ח. יום ה' פרשת ראה - כ"ג אב תשפ"ו

יום זה ליכות אליעזר ליפא בן מלכה לברכה והצלחה ולסייעתא דשמיא

דף צ"ח - ע"א

אופן השיעור בהיתר ואיסור שנתבשל בקדירה - **רב אשי**: חשב לשער ההיתר לבטל האיסור בתוספת מה שבלעה הקדירה מההיתר, **חכמים**: אמרו לו האם בולעת רק מההיתר ולא מההיתר? אמר לו לא שיעור רק במה שלפניו.

חצי זית חלב - מר בר רב אשי: חשב להקל בנפל חצי זית חלב לקדירה של בשר לבטל בשלושים, **רב אשי**: אביו אמר לו גם באיסורי דרבנן לא תולול לבטל בפחות משישים! ועוד, הרי חצי שיעור אסור מן התורה.

שיעור ביטול בביצה האסורה - רב שמן בר אבא העיד שאמרו: ביצה אסורה שהתערב בתוך 60 ביצים - אסורה, בתוך 61 - מותרת. אמר לו רבי זירא: מדברך יש לטעות שמספיק בתוך 61 כולל הביצה אסורה, ובאמת שני גדולי הדור העידו בשם רבי יהושע בן לוי שביצה בתוך 60 - אסורה, בתוך 61 - מותרת, ולא פשטו האם הכוונה 61 מלבד האסורה או כולל האסורה. לרב הונא: צריך 61 מלבד האסורה.

שיעור ביטול איסור: א. שאלו את רבן גמליאל בר רבי על איסור שהתערב בתוך 45 היתר - ענה: אבא לא שיער להתיר בתוך 47 להתיר ואני אשער בתוך 45? ב. שאלו את רבי שמעון בר רבי על איסור שהתערב בתוך 48 היתר - ענה: אבא לא שיער בתוך 45 ואני אשער בתוך 43? ג. שאלו את רבי חייא בשאלת תערובות - ענה: כלום יש שלשים בהיתר? ולא שאם היה שלשים היה מתיר, רק גוזמא נקט.

דף צ"ח - ע"ב

שיעור ביטול איסור - **לרבי חייא בר אבא** אמר **רבי יהושע בן לוי בשם בר קפרא**: בתוך 60. **לרב אשי** אמר **רבי יהושע בן לוי בשם בר קפרא**: בתוך 100. **נאמר באיל נזיר**: 'ולקח כהן את הזרוע בשלה' - **לתנא קמא**: אין בשילה רק שלימה, **לרבי שמעון בן יוחאי**: אין בשילה רק שנתבשל עם האיל. 'לשון א' - לא נחלקו שמבשל עם האיל, רק שלפי דעת תנא קמא: חותך בישול ולדעת רבי שמעון בן יוחאי: חותך לאחר הבישול. 'לשון ב' - לא נחלקו שחותך קודם בישול, רק שלפי דעת תנא קמא: מבשל בפני עצמה, ולדעת רבי שמעון בן יוחאי: מבשל עם האיל. ואם כך לשני שיתור האלו בשיעור ביטול איסור המקור הוא מזרוע בשילה, 'לשון א', כדברי הכל, לשון ב', כדעת רבי שמעון בן יוחאי, **טעם המחלוקת**: הסובר בתוך 60 - סובר שמשערים בשר ועצמות של הזרוע כנגד בשר ועצמות של שאר האיל. הסובר בתוך 100 - סובר שמשערים הבשר כנגד הבשר.

חולין דף צ"ט. יום ו' פרשת ראה - כ"ד אב תשפ"ו

דף צ"ט - ע"א

שינוי לעניין זרוע בשלה 'זה היתר הבא מכלל איסור' - ואין הכוונה למעט שאר איסורים שבתורה לעניין שיעור הביטול, שהרי באמת לומדים משם, רק:

לאבוי: לרבי יהודה שסובר מין במינו לא בטל, ובזרוע בשילה בטל. ואין ללמוד לשאר איסורים שהרי נאמר 'ולקח מדם הפר ומדם השעיר' - ואין בטל דם השעיר בדם הפר. ועדיף ללמוד משם לכל מקום שלא בטל ולא מאיל נזיר שבטל - שהרי איל נזיר חידוש הוא שהותר לכתחילה לבטל איסור. ומה שלומדים ממנו שיעור הביטול הוא רק לחומרא - שלא בטל ברוב.

לרבא: הכוונה לדין 'טעם כעיקר', שאסור בשאר קדשים והותר רק באיל נזיר (וסובר שבחולין טעם כעיקר רק מדרבנן). ואין ללמוד מאיל נזיר לשאר קדשים להיתר - שנאמר בחטאת 'כל אשר יגע בבשרה יקדש' - להיות כמוה שאם פסולה תיפסל ואם כשירה תיאכל כחמור שבה, ויש ללמוד מחטאת ולא מאיל נזיר - שהרי איל נזיר חידוש הוא שהותר לכתחילה לבטל איסור. ומה שלומדים ממנו שיעור הביטול הוא רק לחומרא - שמדאורייתא בטל ברוב.

לרבינא: הכוונה למקום חתך, שאסור בשאר מקומות (כגון בהוציא עובר ידו קודם שחיטה), ובזרוע איל נזיר - הותר.

המוחץ עיסת חולין בשאור של תרומה, והמתבל תבשיל חולין בתבלין תרומה, והמדמע תרומה בחולין - מין ושאינו מינו **לקולא ולחומרא**: כגון גריסי תרומה שנתבשל עם עדשים של חולין, אם יש בהם בנותן טעם - אסור התבשיל לזרים גם אם יש להעלות התרומה בתוך 101, אין בהם בנותן טעם - גם אם אין להעלות בתוך 101 מותרים. ואין להוכיח מכאן שביטול בתוך 60, שאפשר שהכוונה שאין בעדשים 101 אבל יש בהם 100. **מין במינו תמיד לחומרא** - כגון שאר מחיטים של תרומה שנפל לעיסת חטים מחולין, אם יש בו כדי לחמץ - אסור גם אם יש בעיסה 101 כנגד השאור, ואם אין 101 בחולין - אסור גם אם אין בשאור כדי לחמץ. ואין להוכיח מכאן שבמין באינו מינו בטל בתוך 60, רק אפשר שבטל בתוך 100, וחומרת במין במינו שצריך 101.

דף צ"ט - ע"ב

שאור - גם בתוך 101 של חולין שייך שיהא בשאור של תרומה כדי לחמץ, שהרי שאור חימוצו קשה.

שיעורי נתינת טעם - אינם שוים, שהרי ציר שיעורו קרוב למאתיים, ששנינו: דג טמא צירו אסור, רבי יהודה אומר רביעית ציר טמא שנתערב בסאתיים אסורת, והוצרך רבי יהודה לזה הגם שסובר מין במינו לא בטל - שציר זיעה בעלמא הוא.

שיעור בגיד אם יש בו בנותן טעם - כבשר בראשי לפתות.

תערובות גיד הנשה - **התנא במשנה**: אסר תערובת טעם גיד הנשה, **רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה**: מותר, וסובר אין בגידים בנותן טעם. שכאבו לשאול לרבי אמי בשאלת תערובת גיד הנשה - לא רצה להורות להיתר, רק שלח לשאול את רבי יצחק בן חלוב שהורה להיתר בשם רבי יהושע בן לוי משום שאין בגידים בנותן טעם. 'הלכה' אין בגידים בנותן טעם.